

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-119>

УДК 339.3

ПРИНЦИПИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

PRINCIPLES OF ACCOUNTING IN THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE

Нєдов Роман Сергійович

аспірант,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Niedov Roman

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

Метою статті є аналіз принципів бухгалтерського обліку в Національній поліції України. Автором досліджено наукові основи і практичні засади функціонування принципів бухгалтерського обліку в Національній поліції України. Визначено зміст і сутність поняття бухгалтерського обліку загалом і з'ясовано роль і місце принципів відповідного процесу зокрема, крізь призму економічної науки. З'ясовано, що чинне законодавство України належним чином регламентує основні фінансово-економічні процеси пов'язані з бухгалтерським обліком у системах діяльності підприємств, установ і організацій загалом, а також Національній поліції України як органу державної влади та самостійного фінансово-господарського суб'єкта, зокрема. Доведено, що з'ясування сутності, змісту та системи принципів бухгалтерського обліку в діяльності будь-якого підприємства та Національної поліції, зокрема суттєво впливає на оптимізацію відповідного процесу та, як результат значно підвищує ефективність управління, створює сприятливий економічний клімат для подальшого розвитку підприємства (органу) й утворює низку підвалин для ефективного розподілу фінансово-економічних ресурсів. Автором досягнуто висновку про те, що принципами бухгалтерського обліку в Національній поліції України є ті правила та алгоритми, що використовуються як міра максимально дозволеного та межа мінімально необхідного під час оцінки фінансово-господарських операцій. До основних принципів бухгалтерського обліку в Національній поліції України відносяться: комплексності, автономності, безперервності, єдності індикаторів, співвідношення гласного й негласного. Перспектива подальших наукових пошуків, на нашу думку може полягати в розробленні основних рекомендацій і пропозицій, пов'язаних із оптимізацією системи бухгалтерського обліку у Національній поліції України, крізь призму практичного досвіду, що в свою чергу призведе до ефективізації менеджерських процесів у керуванні органами і підрозділами Національної поліції України та підвищення якості надаваних послуг і виконання низки функцій.

Ключові слова: принцип, облік, бухгалтерія, поліція, сутність, зміст.

The purpose of the article is to analyze the principles of accounting in the National Police of Ukraine. The author researched the scientific foundations and practical foundations of the functioning of accounting principles in the National Police of Ukraine. The content and essence of the concept of accounting in general and the role and place of the principles of the relevant process in particular, through the prism of economic science, are clarified. It was found that the current legislation of Ukraine properly regulates the main financial and economic processes related to accounting in the activity systems of enterprises, institutions and organizations in general, as well as the National Police of Ukraine as a state authority and an independent financial and economic entity, in particular. It has been proven that clarifying the essence, content and system of accounting principles in the activities of any enterprise and the National Police, in particular, significantly affects the optimization of the relevant process and, as a result, significantly increases the efficiency of management, creates a favorable economic climate for the further development of the enterprise (body) and forms a number of foundations for the effective distribution of financial and economic resources. The author came to the conclusion that the principles of accounting in the National Police of Ukraine are those rules and algorithms that are used as a measure of the maximum allowed and the limit of the minimum necessary during the assessment of financial and economic transactions. The main principles of accounting in the National Police of Ukraine include: complexity, autonomy, continuity, unity of indicators, ratio of voiced and unvoiced. The perspective of further scientific research, in our opinion, may consist in the development of basic recommendations and proposals related to the optimization of the accounting system in the National Police of Ukraine, through the prism of practical experience, which in turn will lead to the effectiveness of managerial processes in the management of bodies and divisions of the National Police of the Police of Ukraine and improving the quality of services provided and the performance of a number of functions.

Keywords: principle, accounting, accounting, police, essence, content.

Постановка проблеми. Забезпечення ефективного функціонування всіх інститутів і галузей в управлінні підприємствами незалежно від форми власності є одним із найбільш пріоритетних завдань, що за умови успішності позитивно впливає на фінансово-економічний клімат і праце спроможність певного трудового колективу. Належить зауважити, що одним із найбільш вагомих і комплексних є інститут забезпечення обігу інформації про діяльність підприємства тією мірою, якої достатньо для ефективного управління ним.

Наука і практика, такі процеси характеризує як бухгалтерський облік, котрий спрямовується на забезпечення ефективного функціонування підприємства, установи, організації та виконує допоміжну роль в управлінні ним, шляхом виявлення, накопичення, узагальнення, а також організації взаємо обігу інформації про його діяльність. Відповідно, на нашу думку, крізь призму економічної науки дослідження принципів процесу бухгалтерського обліку є надзвичайно важливим, оскільки вони визначають межі й основні засади здійснення такої діяльності.

Водночас, об'єктно-предметний склад дослідження, перш за все зводиться до аналізу принципів бухгалтерського обліку саме в Національній поліції України, оскільки необхідність вдосконалення механізмів управління у відповідній структурі є досить високою, а низка деструктивних факторів, що негативно впливають на її функціонування та ускладнюють процеси пов'язані з управлінням невпинно розширяється.

Таким чином, на думку автора, одним із ефективних інструментів оптимізації функціонування системи бухгалтерського обліку Національної поліції України є вдосконалення ключового елементу відповідного інституту – принципів, оскільки саме від їх обсягу, змісту та ефективності застосування залежить комплексність та змістовність вказаного процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Належить також визначити, що функціонуванні інституту бухгалтерського обліку в економічній науці нерідко ставали предметом дослідження багатьох учених, а саме: М. Білуха, Ф. Бутинець, О. Григоренка, Ю. Вериги, О. Грицишин, В. Завгороднього, В. Костюченка, С. Легенчук, В. Мервенецької, А. Озеран, В. Собка, О. Харламової, О. Фоміна, М. Шигун та інших. Водночас, динамічний розвиток тенденцій інституту бухгалтерського обліку, а також відсутність комплексних нау-

кових досліджень системи й змісту принципів бухгалтерського обліку в Національній поліції України створюють обставини для дослідження вказаної тематики.

Метою статті є аналіз принципів бухгалтерського обліку в Національній поліції України. Це, в свою чергу, зумовлює необхідність вирішення таких дослідницьких завдань:

1. Надати коротку характеристику поняттю та сутності бухгалтерського обліку загалом і в Національній поліції, зокрема;

2. З'ясувати підходи до визначення системи принципів бухгалтерського обліку загалом і синтезувати притаманні, крізь призму Національної поліції України;

3. На підставі проаналізованих матеріалів, розглянути тенденції та закономірності, запропонувавши власне бачення щодо оптимізації відповідного процесу.

Об'єктом статті виступають суспільні відносини, в сфері бухгалтерського обліку як інструменту ефективного управління підприємством, установою, організацією.

Предметом дослідження є принципи бухгалтерського обліку у Національній поліції України.

Виклад основного матеріалу статті. Необхідність аналізу принципів бухгалтерського обліку в системі Національної поліції України зумовлюється низкою попередньо вказаних факторів і чинників, водночас, характеристика окремого елементу певного явища, без вказання його сутності суперечить принципам здійснення наукових пошуків у проблемних питаннях економіки. Саме тому, пропонується розпочати з тлумачення поняття й сутності категорії бухгалтерського обліку та з'ясування його ролі й місця в управлінні Національною поліцією України.

Як зазначає Т. Давидюк, історія господарського обліку поринає корінням у тисячоліття, проте чітко сформулювати позицію про те, коли він був започаткований неможливо. Був час, коли він був не потрібен, коли всі відомості про господарство вільно містилися в голові однієї людини, так як господарство було невелике, і відомостей про нього було не надто багато. Бухгалтерський облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень [1]. Так, належить підкреслити, що чим більш широке коло перемінних і елементів системи управління певним утворенням наявні в системі коорди-

нат, тим вищою є необхідність забезпечення ефективного бухгалтерського обліку, оскільки він охоплює не лише фінансову звітність, а й діяльність підприємства, установи, організації в цілому.

Збір та обробку облікової інформації називають циклом обробки облікової інформації, оскільки цей процес повторюється з новими даними кожного облікового періоду. В циклі обробки облікової інформації виділяють декілька фаз, починаючи з факту здійснення господарської операції, обробки інформації в обліковій системі протягом облікового періоду, до кінцевої фази – складання фінансових звітів [2, с. 102]. Таким чином, у широкому розумінні, бухгалтерським обліком є збір, систематизація та аналіз (включно зі зберіганням) облікової інформації, що відображає зміст діяльності будь-якого підприємства, установи, організації.

В. Сопко та О. Сопко виділяють три фази обробки облікової інформації: виявлення; дослідження стану, зміни стану кожного господарського факту; узагальнення господарських фактів за принципом двоїстості [3, с. 65]. Таким чином у вузькому розумінні, тлумачення сутності бухгалтерської діяльності та зокрема її змісту в контексті функціонування Національної поліції України полягає в тому, що вона є визначеним у законодавстві процесом, щодо збору, систематизації, узагальнення за певними родовими ознаками, аналізу та виявлення закономірностей у пласті інформації, що має на меті оптимізацію тієї чи іншої сфери господарської діяльності. В розрізі функціонування Національної поліції України, як органу державної влади до компетенції якого відноситься захист прав і свобод людини і громадянина, її бухгалтерською діяльністю є аналогічна вказаній у фінансово-господарській галузі.

Положенням про організацію бухгалтерського обліку і звітності в апараті Міністерства внутрішніх справ України, центральних органах виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр, бюджетних установах, що належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України визначаються єдині організаційні засади ведення бухгалтерського обліку та складання звітності, до кола яких належить також і Національна поліція України [4]. Відповідно, засадами бухгалтерського обліку в Національній поліції України є ті основоположні умови, що визначають зміст і спрямованість такого феномену, його мінімально допустиму та максимально можливу

межу охоплення фінансово-економічних відносин у органі державної влади (підприємстві, установі чи організації).

Водночас, статтею 25 (Повноваження поліції у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення) Закону України «Про Національну поліцію», визначається, що поліція може створювати власні реєстри та бази даних, необхідні для забезпечення щоденної діяльності органів (закладів, установ) поліції у сфері трудових, фінансових, управлінських відносин, відносин документообігу, а також бази даних, що формуються в процесі здійснення оперативно-розшукової діяльності відповідно до закону, та інформаційно-аналітичні системи (у тому числі міжвідомчі), необхідні для виконання покладених на неї повноважень [5]. Таким чином, можливості організації бухгалтерського обліку в системі поліції значно розширюються, у той час як трудовитрати на відповідний процес суттєво скорочуються, що в свою чергу призводить до розширення кола принципів, що таку діяльність коригують.

Крім цього, нормативно-правова база, що забезпечує функціонування відповідного інституту щодо, серед інших Національної поліції України визначає, що бухгалтерський облік повинен забезпечувати: дотримання принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності; взаємозв'язок даних синтетичного і аналітичного обліку; хронологічне та систематичне відображення всіх операцій про виконання кошторисів у реєстрах бухгалтерського обліку на підставі первинних документів та можливість відображення їх в агрегованому вигляді у звітності з метою аналізу та управління; відображення детальної інформації про кожну операцію та параметри операцій для складання внутрішніх звітів з метою аналізу та контролю; накопичення і систематизацію даних обліку в розрізі показників, необхідних для складання звітності [4]. Важливо також підкреслити, що одним із ключових етапів здійснення бухгалтерської діяльності в системі Національної поліції України є формування звітності, що розглядається як кінцевий результат аналізу та синтезу відповідної інформації, її кінцевою формою, що може бути використана в управлінні.

У сучасній науковій літературі з бухгалтерського обліку часто зустрічається трактування поняття принципу бухгалтерського обліку – правила, яким треба керуватися під час вимірювання, оцінювання та реєстрації господарських операцій, а також відображення їх у фінансовій звітності [6].

Р. Цебень зауважує на важливості й невід'ємності принципів як елементу бухгалтерського обліку та важливої основи складання та подання фінансової звітності, адже вірне їх застосування є важливим фундаментом, на якому будується якість інформації, що оприлюднюється для користувачів. Інформація, яка надається у фінансових звітах, повинна бути дохідлива і розрахована на однозначне тлумачення її користувачами за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації. Дотримання зазначених принципів дозволить підвищити довіру користувачів до фінансової звітності [7]. Таким чином, принципи бухгалтерського обліку, одночасно виступають й гарантіями розуміння відповідної звітності за певних умов, тобто, виступають основоположними й вихідними засадами здійснення такої діяльності, певною умовою її провадження взагалі.

Г. Деніел зазначає, що основоположні концепції бухгалтерського обліку поділяють на п'ять категорій – умовності, принципи, обмеження, елементи фінансової звітності, детальні процедури і практика бухгалтерського обліку, серед яких принципи: собівартості; доходів; погодженості; повного розкриття інформації – займають чільне місце й регулюють таку діяльність загалом [8, с. 146–149].

Р. Бруханський та інші автори підручника «Бухгалтерський облік» підкреслюють, що для забезпечення поставленої мети бухгалтерський облік повинен відповідати таким основним принципам: автономності (кожне підприємство розглядається як юридична особа, відокремлена від її власників); послідовності (постійне застосування підприємством обраної облікової політики); безперервності (оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати далі); превалювання сутності над формою (операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми); нарахування та відповідності доходів і витрат (визначення фінансового результату звітного періоду необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів); історичної (фактичної) собівартості (пріоритетною є оцінка активів підприємства, виходячи з витрат на їх виробництво

і придбання); єдиного грошового вимірника (вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства у його обліку здійснюється в єдиній грошовій одиниці); періодичності (можливість розподілу діяльності підприємства на певні періоди часу) [9]. Таким чином, належить констатувати, що нами цілком підтримується позиція щодо розподілу принципів бухгалтерського обліку в загальному розумінні за такими видовими критеріями, підкресливши при цьому найбільш вагоме значення дотримання принципів комплексності, автономності, безперервності, єдності індикаторів. Разом із тим, один із чільних принципів бухгалтерського обліку в реальних умовах функціонування Національної поліції України, належить визначити, принцип співвідношення гласного й негласного, оскільки бухгалтерська звітність, як один із видів інформації про службову діяльність не завжди може бути висвітлена повною мірою в звітах і публічній документації з огляду на специфіку правових режимів таємності певної інформації.

Висновки. Отже, автором надано коротку характеристику поняттю та сутності бухгалтерського обліку загалом і в Національній поліції, зокрема, з'ясовано підходи до визначення системи принципів бухгалтерського обліку загалом і синтезовано притаманний їм зміст, крізь призму функціонування Національної поліції України. Доведено, що з'ясування сутності, змісту та системи принципів бухгалтерського обліку в діяльності будь-якого підприємства та Національної поліції, зокрема суттєво впливає на оптимізацію відповідного процесу та, як результат значно підвищує ефективність управління, створює сприятливий економічний клімат для подальшого розвитку підприємства (органу) й утворює низку підвалин для ефективного розподілу фінансово-економічних ресурсів.

Принципами бухгалтерського обліку в Національній поліції України є ті правила та алгоритми, що використовуються як міра максимально дозволеного та межа мінімально необхідного під час оцінки фінансово-господарських операцій. До основних принципів бухгалтерського обліку в Національній поліції України відносяться: комплексності, автономності, безперервності, єдності індикаторів, співвідношення гласного й негласного.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Давидюк Т. В., Манойленко О. В., Ломаченко Т. І., Резніченко А. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник. Харків : Видавничий дім «Гельветика», 2016. 392 с.
2. Мних Є., Брадул О. Концепція побудови комп'ютерної інформаційної системи обліку діяльності корпорацій. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2008. № 4. С. 41–45.
3. Сопко В. В., Сопко О. В. Бухгалтерський облік : Основи теорії та концептуальні засади побудови : навч.-метод. посіб. Київ : Знання України, 2003. 231 с.
4. Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності в апараті МВС, центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр, бюджетних установ, що належать до сфери управління МВС: наказ МВС України від 15.08.2016 № 801. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1233-16#Text>.
5. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
6. Григоренко О. С. Принципи бухгалтерського обліку: модифікація в умовах глобальних змін. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 29. С. 103–107.
7. Цебеня Р. Л. Принципи бухгалтерського обліку як основа складання та подання фінансової звітності. *Вісник Львівської комерційної академії. Сер. : Економічна : зб. наук. пр.* Львів, 2011. Вип. 38. С. 212–215.
8. Велш Глен А. Основи фінансового обліку / А. Велш Глен, Г. Шорт Деніел ; [пер. з англ. О. Мінін, О. Ткач]. Київ : Основи, 1999. 943 с.
9. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підруч. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 480 с.

REFERENCES:

1. Davydiuk T. V., Manoilenko O. V., Lomachenko T. I., Reznichenko A. V. (2016) *Bukhhalterskyi oblik : navch. posibnyk*. Kharkiv: Vydavnychiy dim «Helvetyka», 392 p.
2. Mnykh Ye., Bradul O. (2008) *Kontseptsiia pobudovy kompiuternoi informatsiinoi systemy obliku diialnosti korporatsii. Bukhhalterskyi oblik i audyt*. № 4. P. 41–45.
3. Sopko V. V., Sopko O. V. (2003) *Bukhhalterskyi oblik: Osnovy teorii ta kontseptualni zasady pobudovy : navch.- metod. posib*. Kyiv: Znannia Ukrainy, 231 p.
4. *Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu bukhhalterskoho obliku i zvitnosti v aparati MVS, tsentralnykh orhanakh vykonavchoi vlady, diialnist yakykh spriamovuie i koordynuie Ministr, biudzhetsykh ustanovakh, shcho nalezhat do sfery upravlinnia MVS: nakaz MVS Ukrainy vid 15.08.2016 № 801*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1233-16#Text>.
5. *Pro Natsionalnu politsiiu: Zakon Ukrainy vid 02 lypnia 2015 roku № 580-VIII*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
6. Hryhorenko O. S. (2018) *Pryntsypy bukhhalterskoho obliku: modyfikatsiia v umovakh hlobalnykh zmin. Prychornomorski ekonomichni studii*. Vyp. 29. P. 103–107.
7. Tseben R. L. (2011) *Pryntsypy bukhhalterskoho obliku yak osnova skladannia ta podannia finansovoi zvitnosti. Visnyk Lvivskoi komertsii noi akademii. Ser. : Ekonomichna : zb. nauk. pr.* Lviv. Vyp. 38. P. 212–215.
8. Velsh Hlen A. (1999) *Osnovy finansovoho obliku / A. Velsh Hlen, H. Short Deniel ; [per. z anhli. O. Minin, O. Tkach]*. Kyiv: Osnovy, 943 p.
9. Brukhanskyi R. F. (2016) *Bukhhalterskyi oblik : pidruch.* Ternopil: TNEU, 480 p.